

Specifika samverkansrådet
för folkhälsa

Tjänsteställe
Förvaltningen regional
utveckling

Sekreterare
Johanna Ek

Protokoll

Specifika samverkansrådet för folkhälsa

Tid: Fredag 17 november kl 9-12
Plats: Lokal Hjortkvarn, Eklundavägen 1, Örebro

Vid protokollet

Johanna Ek
Sekreterare

Justerat den: 2023-12-12

Behcet Barsom
Specifika samverkansrådet för folkhälsa

Pia-Maria Johansson, Nora kommun
Justerare

Ersättare ordförande:

Jenny Steen, Region Örebro län

Ledamöter:

Caroline Dieker, Askersund kommun
Ann-Christin Pettersson, Degerfors kommun
Siw Lunander, Hallsbergs kommun
~~Mattias Kjellberg, Hällefors kommun~~
~~Amanda Lindgren, Karlskoga kommun~~
Annica Sjöqvist, Kumla kommun
Jerry Karjalainen, Laxå kommun
~~Kristin Östman, Lekeberg kommun~~
~~Jari Mehtäläinen, Lindesberg kommun~~
~~Natalie Peart, Ljusnarsberg kommun~~
Anna Karlsson, Nora kommun
Jimmy Nordengren, Örebro kommun
Unnur Tryggvadóttir, RF-SISU
Cecilia Lönn-Elgstrand, ÖLBF

Ersättare:

~~Erik König, Askersund kommun~~
~~Anita Bohlin Neuman, Degerfors kommun~~
~~Ann-Christine Appelqvist, Hallsbergs kommun~~
~~Christina Kuurne, Hällefors kommun~~
~~Lena Hagström, Karlskoga kommun~~
~~Jan Engman, Kumla kommun~~
~~Elvy Wiklund, Laxå kommun~~
~~Berth Falk, Lekeberg kommun~~
Monika Klockars, Lindesberg kommun
~~Mathias Eriksson, Ljusnarsberg kommun~~
Pia-Maria Johansson, Nora kommun
~~Christina Håkansson, Örebro kommun~~
~~Emma Lado, ÖLBF~~
Vakant, RF-SISU

Tjänstepersoner:

- Ingmar Ångman, områdeschef Välfärd och Folkhälsa, Regional utveckling, Region Örebro län
- Anna Jakobsson, stabschef Staben för hållbar utveckling, Regionkansliet, Region Örebro län
- Johanna Ek, utvecklingsledare, Välfärd och Folkhälsa, Regional utveckling, Region Örebro län
- Maria Lindborg, utvecklingsledare, Välfärd och Folkhälsa, Regional utveckling, Region Örebro län (ersatte Jonas Karlsson, RF-SISU)
- Ida Broman, folkhälsochef, Norra länsdelens folkhälsoteam
- Cecilia Lönn Elgstrand, länsbildningskonsulent, Örebro läns bildningsförbund
- Ulrica Vidfelt, verksamhetschef Vårdcentraler norra länsdelen, Område Nära vård, Region Örebro län
- Daniel Frisk, distriktssköterska, Hällefors vårdcentral, Område Nära vård, Region Örebro län
- Annette Danesjö Gustafsson, hälso- och sjukvårdsstrateg, Staben för hållbar utveckling, Regionkansliet, Region Örebro län

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	TELEFAX	ORG.NR	PLUSGIRO
Region Örebro län Box 1613 701 16 Örebro	Eklundavägen 2 Örebro	019-602 70 00	019-602 70 08	232100-0164	122500-2
E-POST regionen@regionorebrolan.se		INTERNET www.regionorebrolan.se			

1.	Mötet öppnas
2.	Val av justerare utöver ordförande Pia-Maria Johansson, Nora kommun, utsågs till justerare.
3.	Godkännande av dagordning Punkten 10 flyttades till kl 9.45 och föredragande ändrades till Maria Lindborg. Ändringen godkändes och dagordningen fastställdes.
4.	Föregående möte och protokoll <i>Se bilaga via länk</i> Protokollet från föregående möte fastställdes och lades till handlingarna. Reflektion kring att ha gemensamma punkter med specifika samverkansrådet för social välfärd samt vård och omsorg. Ledamöterna uttryckte att det är positivt och effektivt med gemensamt möte vid gemensamma punkter. Ordförande försöker planera för det vid nästa möte.
5.	Förslag sammanträdesdatum 2024 Förslaget fastställdes. 2024 års möten blir 8 mars (digitalt), 17 maj (på plats i Örebro), 20 september (på plats i Örebro), 22 november (digitalt). Observera att den preliminära kalenderinbjudan kommer att avse heldag för att senare uppdateras med tider utifrån gemensam planering med specifika samverkansrådet för social välfärd samt vård och omsorg.
6.	Rapport från chefsgrupp folkhälsa <i>Minnesanteckningar bifogas protokoll</i> Chefsgrupp för folkhälsa har haft två möten sedan rådets förra möte. Där har bland annat behandlats det fortsatta genomförande av arbete inom ramen för folkhälsoöverenskommelserna. Chefsgruppen förordar en gemensam samverkansplan för länet. Tidigare har varje länsdel samt RF-SISU och ÖLBF haft egna tillsammans med regionen. En gemensam samverkansplan skulle innebära gemensamma prioriterade områden men med möjlighet till lokal anpassning och egna aktiviteter. Diskussioner kring detta sker vid nästa möte den 1 december. Länsdelsmedel (eller länsmedel?) för främjande och förebyggande nära vård skulle kunna användas kopplat till en gemensam samverkansplan. YAM (Youth Aware of Mental health) har genomförts som pilotprojekt i årskurs 8. Det har funnits utmaningar när instruktörer försvunnit men i övrigt har programmet fått god respons överlag. Folkhälsoteamen kommer att bära arbetet vidare och finansiering sker genom gemensamma medel för psykisk hälsa. I södra länsdelen har arbetet fungerat bra. I norra länsdelen är det endast en skola i Hällefors som använt programmet men man vill sprida den bredare i länsdelen. I västra länsdelen har man tappat ledare men överväger ett omtag. I Örebro är det endast friskolor som provat programmet och det finns utmaningar i organisering av programmet. Frågor från rådet om man ser påverkan på betygen eller om programmet fått effekt på hemmasittare. Johanna Ek tog med frågan till UFC (Universitetssjukvårdens forskningscentrum) för sökning i tidigare forskning. När det gäller översyn av nätverk och grupper finns punkten på dagordningen vid nästan varje möte. Flera grupper har lagts ner och frågorna har omhändertagits i andra forum. Översynen fortsätter för att effektivisera det gemensamma arbetet. Länsstyrelsen har en pågående översyn av de egna nätverken.

	<p>Det andra mötet genomfördes gemensamt med chefsgrupperna för folkhälsa, skola, social välfärd samt vård och omsorg. Gemensamma chefsmöten är ett nytt arbetssätt som skapar nya samtal som ger tyngd och gemenskap. Två tillfällen planeras nästa år. Syftet är att prata övergripande och långsiktiga frågor. Vid detta tillfälle talade chefsgrupperna om det gemensamma ansvaret att stödja barn och ungas utveckling och välbefinnande. Särskilt för barn med i olika utsatta livssituationer. Ambitionen är att skapa en etablerad samverkan, samskapande och lärande mellan aktörer/intressenter i länet över ansvarsgränser. Arbetet spretar och är olika i olika kommuner. Vi behöver bli bättre och arbeta mer systematiskt. Regional utveckling fick vid det gemensamma chefsmötet uppdraget att jobba vidare med frågan.</p>
7.	<p>Aktuellt inom området</p> <p>Information om statsbidraget som syftar till att öka förskrivningen av fysisk aktivitet på recept (FaR) och öka följsamheten till förskrivna FaR. Insatserna ska kunna komma alla vårdgivare på primärvårdsnivå tillgodo, även inom kommunal hälso- och sjukvård och elevhälsa som ska få möjlighet att förskriva FaR. Detta för att medlen ska komma patienter till godo oavsett vårdgivaransvar. Information har gått ut till chefer och länsdelsgrupperna kommer att informeras.</p> <p>Folkhälsomyndigheten har gett ut faktablad om klimatoro hos unga utifrån 18 olika internationella studier kring hur klimatförändringen påverkar ungas psykiska hälsa. Hur man kan tänka när man tar beslut framåt och vad det kan innebära för barn och unga. Barnkonsekvensanalys kan vara ett verktyg. (Faktabladet bifogas protokollet.)</p> <p>Folkhälsomyndigheten har gjort en innehållsanalys av de 21 regionala utvecklingsstrategierna för att granska hur väl folkhälsopolitiken återspeglas. Örebro läns regionala utvecklingsstrategi är ett av 6 län som har en uttalad koppling till folkhälsopolitiken men Örebro är det enda länet som har alla folkhälsopolitiska målområden integrerade. RUS:en ger förutsättningar för ett bra gemensamt folkhälsoarbete.</p> <p>Region Örebro län och länets kommuner är den 30 november inbjudna till Folkhälsomyndighetens dialogforum kring hur vi tillsammans kan kraftsamla och ta nästa steg i arbetet för en god hälsa i hela befolkningen.</p> <p>SKR uppmärksammar vårt CROSS-arbete (Civilsamhälle och regionens offentliga aktörer i samverkan kring samhällsutmaningar). Ingmar Ångman och Johanna Ek kommer att medverka i ett nationellt seminarium om konsten att gå från lyckad pilot till införande av hälsofrämjande och förebyggande arbete.</p>
10.	<p>Genomförande av färdplan Nära vård – hälsofrämjande insatser</p> <p>Information om medel till länsdelarna samt sökbara medel för civilsamhället. Se även ppt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunerna rekviderar medlen från regionen och fördelning hanteras av länsdelsgrupperna. Totalt 8 mkr, 2 mkr per länsdel. - 3 mkr till satsning Generation Pep och rörelsesatsning. - Sökbara medel för civilsamhället 1 mkr. Maxbelopp 40 tkr per år i två år. Sprid gärna informationen Stöd för hälsofrämjande insatser - Örebro län (rfsisu.se) - Länsgemensamma medel 1 mkr. Chefsgrupp folkhälsa ansvarar för medlen.

8.

Vad innebär det ekonomiska läget för det hälsofrämjande arbetet?

Företrädare för samverkansparterna berättade om hur det främjande och förebyggande arbetet påverkas av det ekonomiska läget men också vilka möjligheter som finns. Diskussion. Se även ppt samt bilaga målområden som underlag för diskussion.

Johanna Ek presenterade utgångspunkten i folkhälsopolitiken och det övergripande syftet med Överenskommelser om samverkan för god jämlik och jämställd hälsa i Örebro län. Information om ersättningsnivåer i överenskommelserna 2024:

- Ingen uppskrivning av ersättningsnivåerna
- Neddragning 10% av kommunernas ersättningsnivå 2023.
- ÖLBF och RF-SISU ligger kvar på samma ersättningsnivå som 2023

Organisation*	2024 (kr)
Örebro kommun (1 kommun)	904 736
Norra länsdelen (4 kommuner)	1 113 117
Södra länsdelen (5 kommuner)	1 393 038
Västra länsdelen	904 736
Örebro läns bildningsförbund	642 398
RF-SISU Örebro län	4 946 183
	9 904 208

I Region Örebro län har det skett neddragning av personalresurser vilket lett till en översyn av prioriteringar utifrån behov. En tydligare utgångspunkt kommer framåt att vara Health in all policy approach – att folkhälsa blir en prioriterad fråga för alla verksamhetsområden. Fokus på att bidra till hälsokunniga beslutsfattare och hög kapacitet i tjänstemannaorganisationen kring hälsofrågor.

Cecilia Lönn Elgstrand berättade om studieförbunden och folkhögskolorna. Statsbidraget kommer att skäras ner och ytterligare sänkningar har aviserats för 2025 och 2026. Detta skulle betyda 500 mkr mindre till folkbildningen, vilket innebär att det är en tredjedel av medlen som försvinner. Man inväntar fortfarande besked för de ekonomiska stöd för lokal förankring som betalas ut av Regional utveckling (Område Kultur och ideell sektor). Styrkan med folkbildningen är att det inte finns någon styrning från staten vilket bygger det demokratiska samhälle som finns idag. Studieförbunden och folkhögskolorna fångar upp människor och det finns en stor vilja att jobba främjande och förebyggande. Förutom stöden som kommun och region ger idag får studieförbunden i Örebro län cirka 57 mkr i statsbidrag. 2026 kommer den budgeten vara 19 mkr lägre. Det innebär att personal och lokaler redan har börjat sägas upp. En del lokaler hyrs av både privata och kommunala fastighetsägare i olika kommuner vilket innebär att en del hyresintäkter kommer att försvinna för kommunerna.

Situationen innebär att man sett en ökad vilja att berätta om konsekvenser av den ekonomiska situationen men också en vilja att göra på andra sätt. Kan kommunernas lokaler användas? Vilka föreningar samverkar man med som man kan dela lokaler med? Generella bidrag får inte gå till styrd verksamhet men det går att göra saker med andra medel. Färre kommer att jobba på studieförbunden vilket innebär att man behöver hjälp att hitta de människor och målgrupper som är i störst behov av folkbildningen. Till exempel samarbetar studieförbunden med kommunerna kring SFI-deltagare med kort eller ingen skolbakgrund vilket lett till snabbare språkutveckling vilket gör att tiden innan man kommer i utbildning och arbete förkortas.

Ida Broman berättade om det kommunala perspektivet utifrån att hon funnits med i länets folkhälsoarbete i 15 år. Länet och länets aktörer har gjort en tydlig resa och det är många som vill samma saker. Det har skett en rörelse i gemensamma samverkansforum. Överenskommelserna som tecknats och nära vård-omställningen som pågår är viktiga delar i detta. Men i det ekonomiska läge vi står i finns en farhåga att samverkansaktörerna dras ifrån varandra, det är därför viktigt att vi värnar samverkan som en viktig del i arbetet framåt. Tiden som man lägger på samverkan måste ses som viktig och inte prioriteras bort.

Ulrica Vidfelt berättade att vårdcentralerna nu behöver använda sin tankeförmåga mer än någonsin för hur man ska jobba. Det går inte längre att säga förbehållslöst ja till det viktiga främjande och förebyggande arbetet. Ett exempel är Seniorkraft som är ett koncept för ett hälsosamt åldrande för de över 65 år som önskar mer social samvaro och vill förskjuta ohälsa. Det är lätt att en sådan insats prioriteras bort nu men vårdcentralerna behöver istället fundera över hur man kan göra på annat sätt. Vad behöver vårdcentralerna göra och vilka delar går att samarbeta med andra aktörer kring. Ulrica berättade om en gemensam ledningsdag i samverkan i norra länsdelen där många goda exempel lyftes. Tidiga insatser innebär att mindre resurser behöver läggas senare. Det är viktigt med samledning. Ledningsgruppen och länsdelsgruppen är de viktigaste forumen för att styra och leda helheten.

Rådet hade därefter gruppdiskussioner.

Diskussionsfråga: Samverkan är viktigare än någonsin. Fundera tillsammans över hur vi skulle kunna samarbeta mer lokalt. Hur kan vi hitta sätt och medel för att göra liknande satsningar och samarbeten? (utgångspunkt i exempel, se bilaga)

Återkoppling från gruppdiskussion

- Bra samtal och delning av exempel
- Många idéer och möjligheter kom upp
- Alla behövs. Viktigt att kroka arm.
- En kommun eller region behöver vara lite byråkratisk men kan använda civilsamhället i dess friare roll. Offentlig sektor måste våga släppa men finnas där och följa upp hur det går.
- Uppmuntrande samtal. Delade exempel.
- Civilsamhället har utmaningar i att engagera folk. Vi behöver hjälpa civilsamhället att blomma.
- Det saknas en frivilligcentral i norra länsdelen.
- Föräldragrupperna har ett minskat engagemang. Kanske behöver en omformning ske.

Länk till:

[Nationella folkhälsomål och målområden — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](http://folkhalsomyndigheten.se)

9. Riktade hälsosamtal i Hällefors och Ljusnarsberg

Presentation av arbetet med riktade hälsosamtal som utförs på Hällefors och Kopparbergs vårdcentraler med fokus på personer i åldrarna 40, 50, 60 och 70 år. Se även ppt.

Hälsosamtal är inte samma sak som en hälsoundersökning. En hälsoundersökning gör skillnad för individen, hälsosamtal för den stora gruppen.

50-70 % av personer som finns i vården idag skulle inte behöva vara där (30% av all cancer). Riktade hälsosamtal går ut på att hitta personer i riskzonen för till exempel diabetes och hjärt-

	<p>kärlsjukdomar. Riktade hälsosamtal är kostnadseffektivt, räddar liv och verkar för jämlik hälsa. Det "vaccinerar" mot livsstilssjukdomar och minskar läkemedelskostnader. Med ändrad livsstil får man fler positiva effekter än med enbart med medicin. Drivkraft för ohälsa är stress, kolesterol och blodtryck. Om det är svårt att minska riskfaktorerna går det att förbättra friskfaktorer. Men att ändra levnadsvanor är bland det svåraste som finns. Folkhälsan i Hällefors och Ljusnarsberg är lägst i regionen. I en normalbefolkning är 4% diagnosticerade med diabetes. I Hällefors och Ljusnarsberg har 8% diagnosen. I större kommuner kan dock skillnader dölja sig i den blandade befolkningen i områden med befolkning med många riskfaktorer.</p> <p>Samtalen genomförs med en personcentrerad samtalsmetodik inom primärvården. 40-åringarna har varit svårast att nå. Därför har man börjat titta på förstagångsföräldrar som bedöms vara mest påverkbara. Tanken är att om man får föräldrar med bättre livsstil så kanske man köpt en generation till. Genom att kalla in alla fångar man in de med låga värden och om de i mitten förbättrar sig ger det stor effekt på folkhälsan.</p> <p>Arbetet med hälsosamtal började planeras 2019 och har varit i full gång sedan 2022. Nu testas digitalt möte för att nå fler.</p>
11.	<p>Temat till kommande möten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommande samverkansplan för god, jämlik och jämställd hälsa - Folkhälsoteamens arbete - Utmaningar kring analys - Barn och unga psykisk hälsa - Skolan
12.	<p>Övriga frågor</p> <p>Inga övriga frågor.</p>
13.	<p>Mötet avslutas</p> <p>Ordförande tackade mötesdeltagarna för dagens möte och avslutade mötet.</p>

Kommande möten

- 8 mars
- 17 maj
- 20 september
- november

Nästa gång genomförs mötet digitalt och kan komma att ha vissa gemensamma punkter tillsammans med specifika samverkansrådet för folkhälsa. Mötestiden kan därför komma att justeras.

Protokoll från Specifika samverkansrådets möten hittar du här:

<https://www.regionorebrolan.se/sv/organisation-och-politik/politisk-styrning/radgivande-organ-och-kommitteer/specifika-samverkansrad/>

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	TELEFAX	ORG.NR	PLUSGIRO
Region Örebro län Box 1613 701 16 Örebro	Eklundavägen 2 Örebro	019-602 70 00	019-602 70 08	232100-0164	122500-2
E-POST regionen@regionorebrolan.se		INTERNET www.regionorebrolan.se			